

КИЇВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ
КНТЕУ

СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ НАСЕЛЕННЯ

Social Protection of the Population

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2020/2021
З якого курсу викладається	4
В якому семестрі (-ах) викладається	7
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	180/6
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Насібова Ольга Вікторівна
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук
Кафедра	Міжнародних економічних відносин та фінансів
Посада	Доцент
Профіль викладача	Google Scholar , ORCID , Researcher ID , Scopus
Контактна інформація	o.nasibova@knute.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Соціальний захист населення» – вибіркова навчальна дисципліна спеціалізації, передбачена планом підготовки дипломованих фахівців усіх економічних спеціальностей. Курс передбачає ознайомлення з найактуальнішими підходами до соціального захисту населення зарубіжних і вітчизняних авторів, розкриває бачення викладача щодо здійснення соціального захисту населення та його фінансового забезпечення, сформовано на основі власного досвіду.

Після опанування даного курсу стане зрозумілим, що соціальний захист населення – це не складно, а навпаки – корисно, адже без ефективного дієвого соціального захисту неможлива будь-яка життєдіяльність громадян та підвищення рівня добробуту населення.

Мета дисципліни

Формування у студента практичних навичок у галузі управлінської діяльності, пов'язаної з фінансовим забезпеченням соціального захисту населення (в т. ч. на рівні держави, підприємств та домогосподарств)

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- сутність економічних термінів;
- зміст, роль і задачі соціального захисту населення;
- функції та пріоритети соціального захисту населення;
- чинне законодавство про соціальний захист населення;
- механізми функціонування системи соціального захисту населення;
- методику проведення соціального захисту населення;
- фінансовий потенціал системи соціального захисту населення.

вміти:

- використовувати та застосовувати економічні терміни в практичній діяльності;
- орієнтуватися в системі джерел соціального законодавства України та міжнародно-правового регулювання соціального захисту;
- обґрунтовувати пріоритети та розраховувати показники фінансового забезпечення соціального захисту населення;
- розраховувати різноманітні види соціальних виплат для всіх верств населення, які мають право на їх отримання;
- аналізувати соціальні індикатори;
- прогнозувати наслідки та тенденції розвитку системи соціального забезпечення та соціальної підтримки і знаходити правильні управлінські рішення;
- формувати власні погляди на події, процеси та явища в системі соціального захисту населення.

Передумови вивчення дисципліни

Знання основ економіки та фінансів.

Програма дисципліни

Тема 1. Соціальний захист населення: зміст та засади функціонування

Поняття та значення соціального захисту населення. Суб'єкти і об'єкти соціального захисту. Характеристика функцій соціального захисту. Еволюція систем соціального захисту населення у світі. Форми реалізації соціального захисту населення. Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Формування системи соціального захисту в Україні.

Тема 2. Соціальна політика держави

Соціальна політика як необхідна складова суспільного розвитку. Сутність соціальної політики, її правове та фінансове забезпечення. Об'єкт, предмет, методи і завдання соціальної політики. Основні напрями та пріоритети соціальної політики. Принципи реалізації соціальної політики. Суб'єкти, механізми і інструменти соціальної політики. Людина як суб'єкт соціальної політики.

Тема 3. Управління системою соціального захисту населення

Органи державної влади, їх роль в організації соціального захисту населення. Міністерство соціальної політики в Україні: основні завдання, права, функції та напрями його діяльності. Місцеві відділи соціального захисту населення, їх призначення і завдання. Пенсійний фонд України. Накопичувальний фонд. Фонд соціального страхування України. Фонд загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття. Недержавні інститути та їх роль у здійсненні соціального захисту населення.

Тема 4. Компенсаційні механізми, гарантії, пільги в системі соціального захисту населення
Державні соціальні гарантії та державні соціальні стандарти. Поняття прожиткового мінімуму, межі малозабезпеченості, межі бідності. Індексація грошових доходів населення. Державні гарантії жертвам нацистських переслідувань та політичних репресій. Соціальні гарантії Героям праці, Героям Радянського Союзу і Героям України. Соціальні гарантії громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема 5. Бюджетне забезпечення соціального захисту населення
Бюджетне фінансування видатків на соціальний захист населення. Державна допомога сім'я з дітьми. Державна допомога малозабезпеченим сім'ям. Державна допомога інвалідам. Соціальний захист ветеранів війни та праці. Допомога у вирішенні житлового питання. Державна допомога молоді.

Тема 6. Податкове регулювання соціального захисту населення
Податкова підтримка малозабезпечених та соціально вразливих верств населення. Інструментарій податкового регулювання ефективної зайнятості населення. Податкове стимулювання недержавного соціального та пенсійного страхування. Механізм сплати єдиного соціального внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Механізм сплати збору на обов'язкове державне пенсійне страхування з окремих видів господарських операцій.

Тема 7. Державні цільові фонди в системі соціального захисту населення
Місце соціального страхування у системі соціального захисту населення. Необхідність та економічна сутність соціального страхування. Характеристика функцій і принципів організації соціального страхування. Формування та використання фонду соціального страхування. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги за страхуванням з тимчасової втрати працездатності. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням. Допомога на період тимчасової непрацездатності. Допомога по вагітності та пологах. Допомога на поховання. Медичне страхування. Сутність, завдання і форми медичного страхування. Проблеми та перспективи запровадження обов'язкового медичного страхування в Україні. Характеристика ринку добровільного медичного страхування в Україні. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у разі настання нещасного випадку на виробництві та професійних захворювань. Фінансове забезпечення соціального захисту на випадок безробіття. Матеріальне забезпечення та соціальні послуги у випадку безробіття.

Тема 8. Фінансове забезпечення пенсійного захисту
Сутність фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Інституційні засади побудови системи фінансового забезпечення пенсійного захисту населення. Фінансовий механізм пенсійного забезпечення. Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування. Страховий стаж. Поняття і види пенсій у солідарній пенсійній системі. Спеціальне пенсійне

забезпечення. Призначення та виплата пенсій. Пенсійні виплати за рахунок накопичувальної системи пенсійного страхування.

Тема 9. Недержавне фінансове забезпечення соціального захисту населення

Система недержавного пенсійного страхування та її принципи. Види та суб'єкти недержавного пенсійного забезпечення. Управління активами недержавних пенсійних фондів. Інвестиційна діяльність недержавних пенсійних фондів. Пенсійні виплати. Страхові компанії в системі недержавного пенсійного забезпечення.

Тема 10. Світові механізми соціального захисту населення

Поняття, принципи та структурні особливості систем соціального захисту населення в різних країнах світу. Роль міжнародної організації праці та інших міжнародних організацій у захисті соціальних прав людини. Розвиток національних систем соціального захисту населення у світі. Міжнародні соціальні стандарти.

Особливості та політики дисципліни

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Студенти мають завчасно інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Проведення семінарських занять передбачено виключно в інтерактивній формі (проведення дискусійних клубів, робота в робочих групах, участь в симуляції або імітаційних іграх) тому передбачається активна участь всіх здобувачів в опануванні зазначеної навчальної дисципліни.

Під час практичних занять використовуються ситуації та реальні аналітичні показники, соціальні індикатори, фінансова звітність. Усі практичні завдання максимально наближені до реальної діяльності фінансових та соціальних інститутів, й формування висновків з розрахунків, проведених в рамках виконання поставлених на практичних заняттях завдань, має враховувати сучасний стан економіки країни та регіону.

Виконання передбачених завдань формує у здобувача вищої освіти не тільки знання фінансового інструментарію та методики його використання, але й закладає основи критичного мислення й багатоваріантності вирішення професійних задач з урахуванням необхідності максимального задоволення інтересів зацікавлених в результатах такого аналізу осіб.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-баловою шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до діючого [Положення про оцінювання результатів навчання студентів](#).

Поточний контроль (60 балів): 1) активна участь у дискусіях, обговореннях; 2) виконання розрахункових завдань; 3) поточне тестування на Порталі освітніх ресурсів та інформаційної підтримки освітнього процесу Інституту (<https://edu.htei.kh.ua>).

Підсумковий семестровий контроль (40 балів): письмовий екзамен. Структура екзаменаційного білету: завдання на оцінювання теоретичних знань (комп'ютерне тестування); завдання на оцінювання практичних навичок (текст: ситуаційне завдання, творче

завдання, розрахунково-аналітичне завдання); завдання на оцінювання професійних вмінь (текст: ситуаційне завдання, творче завдання, розрахунково-аналітичне завдання).

Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни і отримання оцінки за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 36 балів. Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Баранник Л. Б. Фінансовий механізм системи соціального захисту населення України: проблеми становлення та перспективи розвитку : монографія / Л. Б. Баранник. – Дніпропетровськ : Дніпропетровська державна фінансова академія, 2012. – 496 с.
2. Мальований М. І. Фінансові аспекти функціонування системи соціального захисту населення в Україні : монографія / М. І. Мальований. – Умань : Видавець «Сочінський М. М.», 2016. – 496 с.
3. Насібова О. В. Бюджетні видатки на соціальний захист населення в Україні / О. В. Насібова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – 2015. – Том 20. – Вип. 2/1. – С. 155-159.
4. Насібова О. В. Державне фінансове регулювання системи соціальних послуг / О. В. Насібова // Підприємництво та інновації. – 2019. – Вип. 10. – С. 155-159.
5. Насібова О. В. Недержавні пенсійні фонди в системі соціального захисту населення України / О. В. Насібова // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 5 (179). – С. 317-326.
6. Насібова О. В. Податкове регулювання соціального захисту населення / О. В. Насібова // Бізнес-навігатор. – 2018. – Вип. 6 (49). – С. 188-194.
7. Насібова О. В. Теоретичні аспекти фінансового забезпечення соціального захисту населення / О. В. Насібова // Економіка та держава. – 2019. – Вип. 8 – С. 35-40.
8. Насібова О. В. Фінансування видатків на соціальний захист громадян з державних цільових фондів / О. В. Насібова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – 2017. – Том 2. – № 23. – С. 198-204.
9. Насібова О. В. Фінансове забезпечення державних пенсійних зобов'язань в умовах трансформаційної економіки / О. В. Насібова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2015. – № 12 (Ч. 2). – С. 166-170.
10. Насібова О. В. Фінансова складова системи соціальних пільг / О. В. Насібова // Бізнес-навігатор. – 2019. – Вип. 6.1-2 (56). – С. 155-161.
11. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні доміанти та діалектична єдність : монографія / О. І. Тулай. – Тернопіль : Тернопільський національний економічний університет, 2016. – 415 с.
12. Чугунов І. Я. Еволюція фінансового механізму пенсійного забезпечення / І. Я. Чугунов, О. В. Насібова // Вісник КНТЕУ. – 2016. – № 1 (105). – С. 80-97.
13. Чугунов І. Я. Фінанси пенсійного забезпечення : монографія / І. Я. Чугунов, О. В. Насібова. – Київ : Київський національний торговельно-економічний університет, 2017. – 248 с.